

İSTANBUL 2030 PROJEKSİYONLARI

Bu Rapor ICC Tarafından Hazırlanmıştır

Strateji Serisi: 1

**Uluslararası Danışmanlık
Ltd. Şti**

I- SUNUŞ

Sektörel gelişim ve sektörü oluşturan kuruluşların temsilcisi oldukları sektörde hak ettikleri yeri almasında;

- Faaliyet gösterilen çevrenin, onu çevreleyen ve etkide bulunan dış çevrenin doğru tanımlanması;
- Gelişme ve eğilimlerin geçmiş bilgilerin analizine de dayandırılarak somut olarak tahmini,

Sektörel ve kurumsal stratejilerin geliştirilmesi, verimliliğin artırılması, ekonomik katkının büyümesi, rekabete açık, hızlı ve dinamik yapıların oluşmasında büyük önem taşımaktadır.

Günümüzde sektörel gelişmenin, başarıların ve kurumsal sürdürülebilirliğin temelinde stratejik yönetim yaklaşımı bulunmaktadır. Stratejik yönetim yaklaşımı için gerekli olan en önemli veri ise ortamın doğru tanımlanması ve analizidir.

Bu gereklilikten hareketle geliştirmiş olduğumuz “Sektör projeksiyonları” raporu ilk olarak İSTANBUL ili değerlendirilerek hazırlanmıştır.

Benzer konseptte başka sektörler ve iller için de hazırlanmakta olan rapor en az 20 yıllık geleceği kapsayacak projeksiyonları içerecek olup, her yıl, yıllık gerçekleştirmeler ve gelişmeler de dikkate alınarak güncellenecektir. Bu suretle parametrelerdeki değişim ve gelişmelerin sektöre etkileri yeniden analiz edilerek referans doküman olma özelliği sürdürülecektir.

İstanbul metropolünün gelecek 20-25 yılda karşı karşıya kalacağı gelişim ve değişimlerin tanımlanması, bu değişimlerin kentleşme, ulaşım, alt yapı, sağlık, turizm ve kültür sektörlerine muhtemel etkilerinin ortaya konulması, sektörün gelecekte karşılaşılabileceği fırsat ve tehditlerin, önerilerin belirlenerek sektörel stratejilerin oluşturulması amacı ile hazırlanmış olan bu rapor, kurum ve kuruluşların strateji geliştirmesi için güvenli bir altlık oluşturacaktır.

Raporda, 2008-2030 döneminde olası değişim ve gelişmeleri tetikleyecek, ekonomik, sosyal, politik, teknolojik, yasal ve sektörlerle ilişkin teknik parametreler;

- Dünya
- Avrupa Birliği
- Bölge Coğrafyası
- Türkiye
- İstanbul düzeyinde incelenmiştir.

2030 İstanbul Sektör projeksiyonları; planlama, imar, kentsel dönüşüm, çevre, altyapı, ulaşım planlaması alanlarında uzman grupların araştırma ve analizi, sektör temsilcileri ile yapılan grup çalışmaları neticesinde hazırlanmış olup, çalışma esnasında; veri ve bilgilerin analiz edilmesi, trendlerin belirlenmesi ve etkide bulunacağı değişimlerin ve gelişmelerin tanımlanması, gelecek senaryo tanımı ve sektörler için fırsat, tehdit ve önerilerin belirlenmesine yönelik bir metodoloji izlenmiştir.

II- HAZIRLAYANLAR

- Tülin Seçen, CMC, ICC Genel Müdürü, Yönetim Danışmanı
- Fahrettin Otluoğlu, CMC, ICC Yönetim Danışmanı
- Prof. Dr. Semih Tezcan, Boğaziçi Üniversitesi
- Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, İTÜ Afet Yönetimi Uyg-Ar Merkezi
- Prof. Dr. Günhan Danışman, Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Görevlisi
- Dr. Tamer Atabarut, Boğaziçi Üniversitesi Yaşam Boyu Eğitim Merkezi Müdürü
- Prof.Dr. Gökmen Ergün, Boğaziçi Üniversitesi İnşaat Mühendisliği, Öğretim Görevlisi
- Dr. Sevgi Kesim Güven, Boğaziçi Üniversitesi
- Alişan Kuloğlu, Boğaziçi Üniversitesi Yaşam Boyu Eğitim Merkezi

Araştırmaları yapan ve raporu hazırlayan yukarıdaki ekip dışında her bir konu için sektörleri temsil eden kamu kuruluşlarının yöneticileri, ilgili Sivil Toplum Örgütleri yöneticileri, Üniversitelerin ilgili bölümlerinde görev yapan öğretim görevlileri ve özel sektör temsilcileri yapılan grup çalışmalarına davet edilmiş ve destekleri alınmıştır. Tüm raporun oluşturulmasında yaklaşık 100'e yakın uzman çalışmıştır.

III- YÖNTEM

Çalışma esnasında kullanılan yöntem aşağıdaki gibidir:

- Veri ve Bilgilerin Analiz Edilmesi
- Sektörel ve Sektörler Arası Senaryo Çerçevesinin Kurgulanması
- Ana Senaryoların Tanımlanması
- Sektörel ve Ana Senaryolara İlişkin Fırsat, Tehdit ve Önerilerin Belirlenmesi

Proje kapsamında incelenen sektörler aşağıdaki gibidir:

- Afet ve Risk Yönetimi
- Kentleşme, Kentsel Dönüşüm, Planlama
- Çevre
- Ulaşım
- Altyapı
- Sağlık
- Sosyal Yardım ve Toplum Refahı
- Kültür, Sanat, Turizm ve Tanıtım
- Kent Kimliği, Kültürel ve Tarihi Miras

Veri ve bilgilerin analiz edilmesi aşamasında öncelikle; tüm sektörleri etkileyen genel ekonomik, sosyal, politik, yasal, teknolojik vb. alanlarda geçmiş 10-20 yılın incelenmesi ile mevcut durum ve eğilimlerinin belirlenmesine odaklanılmıştır. Eğilimlerin önem derecesi, etki derecesi, gerçekleşme olasılığı ile etkilediği sorumluluk alanları da belirtilmiştir.

Sektörel başlıklarda ise sektör ile ilgili mevcut durumun ve eğilimlerin Dünya, ülke ve İstanbul bazında incelemesi yapılmıştır. Bu eğilimlerden hareketle senaryolar ve bu senaryolara ilişkin fırsat, tehdit ve öneriler geliştirilmiştir.

IV- Veri ve Bilgilerin Analiz Edilmesi

Bu aşamada aşağıda belirtilen alt başlıklarda veri ve bilgilerin geçmiş 10-20 yıl baz alınarak incelemesi yapılmış ve gelecekle ilgili eğilimler belirlenmiştir. İnceleme yapılan alt başlıklar aşağıdaki gibidir:

- Genel başlıklar altındaki veri ve bilgilerin analizi
- Sektör ve alt başlıklarındaki veri ve bilgilerin analizi
- Veri bilgilerin geleceğe yönelik trend analizi

IV.1 Genel Başlıklar Altındaki Veri ve Bilgilerin Analizi

Ülkemizde temel sektörleri ve dolayısı ile yerel yönetimlerin mali ve operasyonel faaliyetlerini etkileyecek gelişmelerin neler olabileceği ve gelecekte nasıl bir gelişim beklendiği bu bölümün temel amacını oluşturmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'nin AB üyeliği ile küreselleşme, enerji politikaları, ekonomik ve sosyal kalkınma politikaları temel değerlendirme alanları olarak belirlenmiştir. Ekonomik, politik gelişmelerin toplum hayatına etkileri ve sosyal kalkınma il, ülke ve dünya genelinde özetlenmiştir. Gerek dünyada ve gerekse de ülkemiz özelinde ekonomide yaşanan olumlu ve olumsuz gelişmelerin İstanbul ekonomisine etkisi üzerinde durulmuştur. Dünya piyasalarının değerlendirmesinde ülkemiz ekonomisini yakından ilgilendiren parametreler incelenmiştir.

Türkiye'de bölgesel gelişme yaklaşımı ve gelişmişlik farklılıkları tarım ve sanayi sektörleri baz alınarak değerlendirilmiştir. İstanbul'un Türkiye ekonomisindeki finans başta olmak üzere inşaat, ticaret, konut ve diğer hizmet sektörlerindeki önemine değinilmiştir.

IV:2 Afet ve Risk Yönetimi

İstanbul gibi hızla büyüyen, gelişen mega kentler, yüzlerce kişinin çalıştığı büyük sanayi tesisleri ve tesislerde kullanılan karmaşık teknolojiler, bu tesislerde çalışanlar ve çevresinde oturanlar için çok yüksek kaza, vb. riskleri doğurmuştur. Son yıllarda hızlı bir kentleşme ve sanayileşme yaşanan İstanbul'un çok yoğun bir kentsel ve sanayi yerleşmeleri yükünü taşıyor olması, Boğaz gibi uluslararası bir su yolunun kentin ortasından geçmesi ve kentin aynı zamanda deprem riski yüksek bir bölgede yerleşmiş olması, deprem ve olası büyük kazalar sonucu ortaya çıkması muhtemel zarar riskini her alanda çok yükseltmektedir. Ayrıca üç tarafı denizle çevrelenmiş olan İstanbul su havzalarının kısıtlı olmasına rağmen şehirde artan nüfus ve sanayinin yüksek talebi ile birlikte küresel iklim değişimi ve kuraklık ile de tehdit edilmektedir. Böylece, günümüzde doğal, teknolojik ya da insan kaynaklı afetler sonucunda İstanbul'da ortaya çıkabilecek zararların, insan hayatı, mal-mülk ve çevre açısından çok büyük boyutlarda olabileceği aşikârdır.

Bu bölümde afet kapsamında değerlendirilen; deprem, sel ve yangınlar, vb. ile beraber küresel iklim değişimi, kuraklık ve su kıtlığı konuları ve aynı zamanda risk yönetimine yönelik çalışmalar, hazırlıklar ve faaliyetler ayrı ayrı ele alınmıştır.

IV.3 Kentleşme, Kentsel Dönüşüm, Planlama

Bu bölümde; Dünyada kentleşme ve planlama anlayışı, tüm dünyada uygulanan Şehir Planlama sistemleri gözden geçirilmiştir.

Ulusal şehir stratejileri, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, kendi kendine yeterli olabilme ve vatandaş katılımı, yoksullar için konut ve hizmetler, kaynaklardan daha etkin yararlanabilme konuları ele alınarak değerlendirilmeler yapılmıştır.

21. yüzyıla özgü, daha bütüncül ve demokratik, toplumdaki bireyleri birbirine yakınlaştıran, otomobile olan bağımlılığı en aza indiren, yaya hareketini ve bisiklet kullanımını artıran, hava kirliliğini ve enerji harcamalarını en aza indiren gelişmiş bir toplu ulaşım modeli ile kolay erişilebilir, herşeyi bir araya getiren, endüstriyi değil ama konutu ve çalışma yerlerini, alışveriş alanlarını, toplumsal, rekreatif ve eğitimle ilgili işlevleri yakınlaştıran çözümler beklentilerinin olduğu ortaya konmuştur.

“Kentsel Dönüşüm”, “Fiziki Planlama”, “Mekansal Planlama”, “Fonksiyonel Metropolitan Planlama”, “İşlevsel Kentsel Bölge”, “İdari Bölge” kavramlarına değinilerek gelecekteki planlamalara ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Konut alanları ve yaşam kalitesi alanında Avrupa Birliği (AB) Müktesebatı, Avrupa sürdürülebilir kent politikaları incelenmiştir.

IV.4 Çevre

Bu bölümde yapılan incelemelerde;

Günümüzde, üretim ve tüketim süreçlerinde tam bir yaşam döngüsünün ele alındığı, çevreye bir kaynak yönetimi olarak bakılması gerekliliği, dolayısıyla, her alanda çevre ile uyumlu sürdürülebilirlik kavramlarının uygulanmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda da, ekolojik dengenin korunması, doğal kaynakların üzerindeki baskının azaltılması, iklim değişikliği ile mücadele edilmesi, halk sağlığının korunması ve tüm bunları gerçekleştirmek için de çevre bilincini arttırmak gerektiği vurgulanmıştır.

Avrupa Birliği'nin 2010 yılına yönelik programında dört ana konu;

- İklim değişikliği,
- Doğa ve biyolojik çeşitlilik,
- Çevre ve sağlık
- Doğal kaynaklar ve atık yönetimi konuları öncelikli hedefler olarak belirlenmiştir. Bu bölümde yapılan incelemelerde bu dört alandaki durum ülkemiz ve İstanbul düzeyinde incelenmiştir.

IV.5 Ulaşım

Bu bölümde;

- Ulaşım ile ilgili ve ulaşımı etkileyen genel bilgiler sunulmuş, daha sonra ulaşım planlama ve projelendirme; raylı sistemler; karayolu sistemleri (yol, kavşak, tünel, otopark yapımı); trafik yönetim sistemleri; yol temelli toplu ulaşım sistemleri; deniz yolu ulaşım sistemleri; yol kavşak, tünel, otopark bakım ve onarım ve insan boyutu alt sektörlerinde yapılan detaylı bir inceleme yapılarak sunulmuştur.

- Dünyada ulaşım sistemlerinin planlanması ve yapımında çok önemli yaklaşım değişiklikleri getiren yeni trendler anlatılmıştır.
- Avrupa Birliği ulaşım politikaları, ulaşım stratejileri ile birlikte akıllı büyüme trendleri, toplu taşıma eğilimli gelişme trendleri incelenmiş, sürdürülebilir bir ulaşım için Avrupa'da yapılan çalışmalardan örnekler verilmiş, sürdürülebilir ulaşımın sağlanması için gerekli kıstaslar değerlendirilmiştir.
- Günümüzde dünyada inşa edilmekte olan en büyük ulaşım altyapısı projelerinden biri olan Marmaray Projesi hakkında bilgi verilmiştir.
- Dünyada son 10-15 senede geliştirilen Akıllı Ulaşım Sistemleri ulaşım sistemlerinin işletilmesi, denetimi, yönetimi ve bilgilendirmesi konularında önemli bir rol oynamaktadır. Bu sistemler kablolu veya kablosuz iletişim-temelli bilgi ve elektronik teknolojilerini kapsamaktadır. Hızlı Otobüs Toplu Taşıma Sistemi de kentlerde en hızlı bir şekilde geliştirilebilecek ve hızlı ve yüksek kaliteli bir servis sağlayacak en maliyet etkin toplu taşıma mekanizmalarından biridir. İstanbul'un ulaşımında kullanılması planlanan bu sistemlerin bir değerlendirmesi yapılmıştır.
- İnsan boyutu her yönüyle incelenmiş, ana insan faktörleri ortaya konmuş, iş yükü, algılama, hız seçimi, sürücü beklentileri, yol emniyet denetimleri gibi etkenler değerlendirilmiş ve dolayısıyla insan kusurlarını minimize edecek uygulamalara ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

IV.6 Altyapı

Bu bölümde bahsedilen konular ve mevcut durumları aşağıda özetlendiği gibidir:

- Kentsel yaşamda temiz, kullanılabilir ve sürekli içme suyu temini başta olmak üzere kanalizasyon sistemleri, katı atık toplanması ve bertarafı, enerji temini ve telekomünikasyon gibi kentsel altyapı hizmetlerinden bahsedilmiş, bu bağlamda, artan nüfus ve imara açılan alanlar nedeniyle, su havzaları ve içme suyu kaynaklarının kirlenmeye karşı korunması ve kullanımının planlanması önemi vurgulanmıştır.
- Sürdürülebilir su yönetimi politikası için, su tüketiminin minimize edilmesi ve su geri kazanımı, yeni su kaynaklarının kullanıma açılması, kent içi su dağıtım şebekelerinin, atıksu toplama sistemlerinin ve atıksu bertaraf tesislerinin yapılması, mevcut altyapıların bakım, onarım ve yenileme çalışmalarının gerekliliği üzerinde durulmuştur.
- İstanbul'un Anadolu ve Avrupa yakasındaki su havzaları, içme suyunun temin edildiği 15 su kaynağı, bu kaynakların verimi, ön inceleme, mevcut planlama ve kesin proje aşamasında olan projeler, içme suyu arıtma tesisleri ve günlük kapasiteleri değerlendirilmiştir.
- Endüstriyel atıksuların kaynaklarının tespit ve kontrolü ile sanayi menşeli kirlenmenin denetim altına alınmasının öneminden bahsedilmiştir.
- Şehrin aydınlatılması ve enerjinin ekonomik kullanılması için teknolojik gelişmeler üzerinde durulmuştur.

Sektör 7. Sağlık

Bu bölümde;

- Gelişen bilim, teknoloji ve yaşam standartlarının yükselmesi çağdaş sağlık hizmetlerinin verilmesi ihtiyacını doğurduğundan, hastalık etkenlerinin ve hastalığa zemin hazırlayan etmenlerin anlaşılmaya başlanması ve değişik tıp branşlarının oluşması sonucunda sağlık hizmetleri alımı ile ilgili beklentilerin artmasından söz edilmiştir.
- Temel sağlık göstergeleri olan nüfus artış oranı, beklenen yaşam süresi, bebek ölüm hızı, kaba doğum oranı gibi konular incelenmiş, Türkiye'nin demografik sağlık göstergelerindeki iyileşmelerden bahsedilmiştir.
- Sağlık hizmetleri ve sağlık harcamaları noktasında karşılaştırmalar yapılmış, Türkiye'nin OECD ülkeleri arasında ortalamanın altında bulunduğu belirtilmiştir.
- Değişen demografik faktörler hem dünya hem de Türkiye genelinde halk sağlığı konusundaki risk faktörlerini de değiştirmektedir. Bu bağlamda değişen risk faktörlerinin bir özeti verilmiştir.
- Ülkemizde evde sağlık hizmetine yönelik çalışmalara dikkat çekilerek Almanya, Avustralya ve İsviçre gibi ülkelerin uygulamalarından bahsedilmiştir.
- Hayvan hastalıkları ile mücadele hizmetleri ve ihbarı mecburi hastalıklarla mücadele hizmetlerinden bahsedilmiştir.

Sektör 8. Sosyal Yardım ve Toplum Refahı

Toplum refahının sağlanmasında sosyal planlama önemli yer tutmaktadır. Bu nedenle toplumun bütününe kavrayan gelir dağılımı, bölgesel gelişme, istihdam, işgücü, yerleşme düzeni, kırsal kalkınma, kentsel gelişme, sosyal güvenlik, sağlık, eğitim, konut gibi sorunların planlanması ve çözümlerine yönelik ilke, hedef, politika ve önlemlerin üretilmesi esas alınarak değerlendirilmiştir.

Sektör 9. Kültür, Sanat, Turizm ve Tanıtım

Kültür sektörü tanımı, ülkemiz toprakları üzerinde ve altında bulunan, geçmiş dönemlerden beri süregelen birikimi içeren her türlü maddi kalıntı ile sözel geleneğin, bunlara zarar vermeden toplumun yararlanabileceği değere dönüştürülmesi anlamını içermektedir. Kültür mirasının "değere dönüştürülmesi", ekonomik katkı kadar, ülkenin ve yörelerin kimliğinin zenginleştirilmesi, ülkenin dünya kültür mirasına yapmış olduğu katkının belirlenmesi, geçmişe ait birikimin gelecek kuşaklara aktarılması ve toplumsal sermaye niteliği kazanması kavramlarını da içermektedir.

Dünya kültür mirasının çok önemli ve değerli bir kısmına sahip olan ülkemizin, bu kültürel mirası gereği gibi koruyarak gelecek kuşaklara aktarması, bunun içerdiği bilgiyi toplumun bütün kesimlerinin yararlanılabileceği duruma getirmesi ve bu mirastan yararlanarak sağlıklı, çarpık olmayan bir "kültür sektörü" oluşturabilmesi gerekmektedir.

Tüm bunların ışığında, İstanbul'da kültür, sanat, tanıtım ve turizm alanında tamamlayıcı ve destekleyici çalışmalar yapan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı, AB İlişkileri Müdürlüğü, İstanbul Turizm Atölyesi gibi kurumların faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Ayrıca, İstanbul Kültür Sanat Vakfı, Tarih Vakfı, İstanbul Kültür ve Turizm Müdürlüğü, TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi) gibi kurumların etkinlikleri ele alınmıştır.

İstanbul'daki kültür ve sanat merkezleri, şehir tiyatroları, müzeler ve kütüphaneler anlatılmış, İstanbul'un tanıtımındaki rolleri ortaya konmuştur.

Kültür Tesislerinin İşletilmesi ve Kültürel Tesis İşletmeciliğinin İktisadi Değerlendirilmesinden söz edilmiştir.

Uygar dünyada son 20 yıl içinde kültür mirası ve bunun bir sektör olarak ele alınması giderek önem kazanmış, bu konuda yalnızca yeni uygulama türleri değil, yeni kavramlar da gelişmiştir. Dünya kültür mirasının çok önemli bir bölümüne sahip olan Türkiye'nin de dünyada gelişen yeni kavramlara göre, kültür varlıkları ile ilgili yaklaşım ve uygulamalarını yeniden düzenlemesinin vazgeçilmez bir zorunluluk olduğu dile getirilmiştir.

Dünyada en hızlı gelişen ve büyüyen sektörlerin başında yer alan turizm sektörünün tanıtımı, ve turizmin iktisadi değerlendirilmesi yapılmıştır.

İstanbul'da İnanç Turizmi açısından önem taşıyan eserler verilmiştir.

Türkiye'de kongre turizminin önemli şehirlerinden biri olan İstanbul'un önemine vurgu yapılmıştır, inanç turizmi incelenmiştir.

Dünya'da, Ülkemizde ve İstanbul'da Turizm İstatistikleri üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

Kültür, sanat, turizm ve tanıtım konusunda yukarıda özetle bahsedilen kapsamdaki veri analizleri doğrultusunda bu alandaki eğilimler tespit edilmiş olup, aşağıdaki gibidir:

- İstanbul bir kültür başkenti haline gelecektir.
- İstanbul'un uluslararası arenada bir kültür, sanat ve turizm kenti haline getirilebilmesi için projeler hayata geçirilecek, girişimciler desteklenecek, gerekli altyapı ve üstyapı yatırımları gerçekleştirilecek, finansal destek sağlanacak, doğal, kültürel ve sosyal çevreye yönelik envanterler oluşturulacaktır.
- Pazarlama teknolojilerinde ve iletişimdeki gelişmelerin etkisiyle tanıtım ve pazarlama araçları değişecek, teknoloji yatırımlarına ağırlık verilecek, e-ticaret vasıtasıyla tatil rezervasyonları gerçekleştirilecek, daha kapsamlı pazarlama stratejilerine ihtiyaç duyulacak, yeni ve farklı pazar bölümlerinin oluşacak, yeni teknolojileri kullanabilme yetenek ve yeterliliğine sahip kalifiye insan gücüne ihtiyaç duyulacaktır.
- Kamu, özel sektör ve STK işbirliklerinin artacak olması ortak politika ve stratejilerin saptanarak zamanında hayata geçirilmesi sağlanacaktır. Özellikle turizmin kültürel boyutlarının ele alındığı büyük ve kapsamlı projelerin planlanarak gerçekleştirilecek, yeni pazarların araştırılarak hedef pazar bölümleri tanımlanacaktır.
- İstanbul'un ev sahipliği yaptığı kültür, sanat ve spor ile ilgili sürdürülebilir organizasyonların sayısı artacaktır.

- Kültürel varlıkların turizm ürünü olarak pazarlanmasında “Kültür Kenti” yaklaşımının ön plana çıkmasıyla kültürel varlıkların pazarlanmasında yaratıcılık ve özgünlük gibi kavramlar önem kazanacak, turizm yatırımlarının verimliliği artacaktır. İstanbul’da gelişme potansiyeline sahip yaratıcı kültür endüstrilerinin (film sektörü, kültür ve sanat festivalleri, moda tasarımı ve yazılım sektörü) etkin ve planlı bir şekilde pazarlanacak, kültür kenti imajının oluşturulması ve güçlendirilmesi için özel sektörle işbirliğine gidilecektir.
- Tüketicilerin marka alışkanlıkları ve marka sadakatlerinin artması ve “Marka Şehirler’in”(moda) yükselen bir trend haline gelmesi İstanbul’un gerek kültürel gerekse diğer turizm türleri (kongre, sağlık vb.) ve üniversiteler açısından marka bir şehir haline getirilebilmesi için tanıtım çabalarına ağırlık verilecek, bu işi profesyonel şekilde yapan kuruluşlar belirlenerek projeler değerlendirilecektir.
- Turizmin yakın gelecekte de dünya ekonomisinin en büyük sektörlerinden biri olmaya devam edecek olması etkin ve planlı pazarlama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini sağlayacaktır.
- Kongre pazarının hareketlenmesi, girişimcileri `kongre oteli` olarak konumlanan tesisleri hizmete sokacaktır. İstanbul’da 4–5 bin kişiyi ağırlayabilecek yeni tesislere kurulacaktır. Bu konudaki eksikliklerin tamamlanması halinde, dünya kongre turizmi pastasından yüzde 2’lik pay alan Türkiye’nin, bu payını yüzde 5’e çıkaracaktır. Yapılan araştırmalar, halen dünya turizm gelirlerinin yüzde 25’ini oluşturan kongre turizminin, önümüzdeki 5 yıl içinde bu payını yüzde 30’a çıkaracaktır.
- Dünya Turizm Organizasyonu tarafından yapılan 2020 Turizm Vizyonu çalışması incelendiğinde turist sayısındaki artışlar 1995 yılı baz alınarak 2010 yılı ve 2020 yılı için tahmin edilmiş olduğu görülmektedir. Bu tahminlere göre 1995 yılında 565 milyon olan turist sayısının 2010 yılında 1.006’ya 2020 yılında ise 1.561 milyona çıkacaktır. Beklenmektedir.
- Turistlerin paket tatil programlarına eskisi kadar rağbet göstermemeleri dolayısıyla, bireysel eğilim gösteren tüketicileri çekebilmek için eskisine göre daha esnek tatil programlarının geliştirilecektir. “Spor”, “wellness”, “etkinlik”, “aktiviteler” ve “kültür” ağırlıklı tatil türlerine ağırlık verilecektir.
- “Şehir-Kültür Turizmi” kavramının dünya genelinde yükselen bir trend haline gelmesinden dolayı pazarın gelişmesi, istihdam yaratması, dünya genelindeki diğer “şehir-kültür turizmi” merkezleri ile rekabet edebilmek için altyapı ve üstyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi ve geliştirilmesi, arzın planlanması ve yönetimi, stratejik planlama ve pazarlama çalışmalarının gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.
- Küreselleşmenin etkisiyle uluslararası turizm hareketlerinde yükseliş trendinin devam etmesi İstihdam yaratacak, turizmin çeşitlendirecek ve 12 aya yayacaktır.
- Demografik değişkenlerde meydana gelen değişimler nedeniyle seyahat taleplerinin farklılaşması çevreye duyarlılığı artıracak, kültür, sanat ve kültür operatörlerinin tesislerde yapışması değişecektir.
- Çin, Pakistan, Hindistan, Orta Asya ve Afrika pazarları nüfus yapıları itibariyle gelecek vaat eden pazarlar haline geleceklerdir.
- İnanç, kültür ve tarih konulu turistik ürünlere olan ilginin giderek artması ve özellikle üst gelir düzeyinde yer alan turistlerin bu ürünlere yönelik artan talebi, İstanbul’un sahip olduğu kültürel ve tarihsel mirasın, ulusal ve uluslararası tanıtım ve pazarlama çabalarını da ön plana çıkaracaktır. 2010 yılı Dünya Kültür Başkenti olacak olan İstanbul’un bu tanıtım fırsatını en iyi şekilde kullanabilmesi için yoğun ve koordineli reklâm ve tanıtım programları yürürlüğe konacak ve etkili projeler gerçekleştirilecektir.

- Turizm çeşitlendirilmesine gidilebilmesi ve gelen turist sayısının artırılabilmesi için farklı turizm türlerini bünyesinde bulunduran turistik gezi, etkinlik programlarının oluşturulması, yüksek kalitede ve yeterlilikte altyapı ve üstyapı yatırımlarının geliştirilmesi sağlanacaktır.
- Deniz-kum-güneş seyahatlerinin yanında kültür turlarında da ciddi bir artış yaşanması kültür turizmine yönelik talep doğrultusunda kültürel altyapı, nitelikli kültürel etkinliklerin yanı sıra, hizmet kalitesini ve mevcut yatak kapasitelerini artıracak, turizm işletmelerindeki personel kalitesinin yükseltecek, tanıtım ve pazarlamaya ayrılan bütçeyi, sosyo-kültürel yapıları ve yatırımları arttıracaktır.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Turizm Stratejisi 2023 adlı Planı'nı ilan etmiştir. Bu plan dâhilinde 2007–2011 Eylem Planı açıklanmıştır. Plana göre 10 adet yeni Turizm Kenti kurulacaktır.

Sektör 10. Kent Kimliği, Kültürel ve Tarihi Miras

Kent kültürü, uzun bir zaman süreci içinde biçimlenen, kentin coğrafi içeriği, kültürel düzeyi, mimarisi, yerel gelenekleri, yaşam biçimi niteliklerinin karışımı olarak karşılık kazanmaktadır. Kentin tanımlayıcı özellikleri tarihsel, kültürel ve coğrafi kültür öğeleri olarak sayılmakta ve "kent kimliği", kentin kendine özgü karakteristikleri ile oluşa gelmektedir.

Dünyanın hızla küreselleşmesi ve küçülmesi sürecinin, kentlerin fiziksel olarak gelişmesi ile sunduğu üstünlük, özgünlüğün törpülenmesi, büyük oranda benzer mekânların üretimi ile tehdiye dönüşme eğilimi taşımaktadır. Bu eğilim içinde özgün bir kent kimliğinin sergilenmesinde ve sürdürülmesinde, tarihi kent dokusunun geniş anlamı ile kültürel ve tarihi mirasın önemi daha da artmakta ve anlamı yenilenmektedir.

Her ülke kendi coğrafi ve topografik, tarihsel, ekonomik ve sosyolojik verileri ölçüsünde yönetim sürecini örgütlemekte ve kent hizmetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede İstanbul'un kültürel ve tarihi mirası kendi özel ve özgün anlamı ile var olmakta ve kent yaşamına katılmaktadır. Tarihi kültürel miras niçin önemlidir sorusunun yanıtlanmasının ardından, kültürel ve tarihi mirasın korunması geliştirilmesi ve denetimine yönelik farklı ülke deneyimlerine yer verilmesi uygun görülmektedir.

Bu açıdan, kültürel ve tarihi mirasın korunması, geliştirilmesi ve denetimine yönelik olarak yapılan araştırmada, İstanbul bir medeniyet/ler merkezi olmasından kaynaklanan özel ve özgün statüsü gereği, benzer özellikler taşıyan İtalya, İngiltere, Avusturya, Almanya, Bosna Hersek, Amerika Birleşik Devletleri ve Mısır gibi ülkelerin deneyimlerine yer verilmeye çalışılmıştır.

Kültürel ve tarihi miras alanında doğal ve tarihi çevrenin korunması ve sağlıksız kent dokularının yenilenmesi açısından İstanbul'un değerlendirilmesi yapılmış, İstanbul'un sit alanlarının mevcut durumu ve mevcut plan durumu gözden geçirilmiştir.

Tarihi çevrenin korunmasında İBB bünyesine bağlı müdürlükler tarafından planlanan tarihi çevre projeleri, ihale aşamasındaki projeler, ve tamamlanan kentsel tasarım projeleri verilmiştir.

Kültür varlıklarımızın daha iyi korunabilmeleri için, bu alanda çalışan mimar, mühendis, müteahhit ve işçilerin çok daha iyi yetiştirilmesi ve sürekli denetlenmesine ihtiyaç bulunduğu belirtilerek, restorasyonun bir uzmanlık işi olduğunun vurgusu yapılmıştır.

Knet kimliği, kültürel ve tarihi miras konusunda yukarıda özetle bahsedilen kapsamdaki veri analizleri doğrultusunda bu alandaki eğilimler tespit edilmiş olup, aşağıdaki gibidir:

- Dünyanın hızla küreselleşmesi ve küçülmesi sürecinin, kentlerin fiziksel olarak gelişmesi ile sunduğu üstünlük, özgünlüğün törpülenmesi, büyük oranda benzer mekânların üretimi ile tehlide dönüşme eğilimi taşımaktadır. Bu eğilim içinde özgün bir kent kimliğinin sergilenmesinde ve sürdürülmesinde, tarihi kent dokusunun geniş anlamı ile kültürel ve tarihi mirasın önemi daha da artacak ve anlamı yenilenecektir.
- Kent kimliği bilincinin geliştirilmesi, kentlilerin kentlerine ve kent yönetimlerine sahip çıkmaları için güçlü bir kent kimliği bilincinin acil olarak geliştirilmesi hızlı bir göç alan tüm metropol kentlerde elzem kabul edilmektedir. Bu nedenle İBB ve diğer yerel belediyelerin kent kültürü (kent tarihi ve kent mimarisi) üzerine kentli kitlelere yaygın eğitim olanakları sağlayacak, bu alanda üniversiteler ile yakın işbirliği yapılacaktır.
- Sürekli güncellenen kent mimarisi ve tarihi değeri olan tescilli yapılar listesi ile başta Tarihi Yarımada ve sırasıyla Boğaziçi, Galata, Adalar ve kentin diğer tescilli arkeolojik, tarihi, kentsel ve doğal sit alanları ile ilgili tüm harita ve diğer bilgiler dijital ortamda sunulacaktır.
- İstanbul için UNESCO tarafından Dünya Mirası listesine alınmış olan ve şu anda tehdit altında bulunan sit alanlarındaki yanlış uygulamalara son verilecek, gerekli uyarıları dikkate alınarak iyileştirme çalışmalarını ivedilikle ve bilimsellik ile uygulanacak, İstanbul'un "tehdit altında" dünya mirası listesine sokulmasının önleneyecek, ayrıca UNESCO tescillerini kentlilere yaygın olarak anlatılacaktır.
- Halen mevcut olmayan, ancak acilen yapılması hukuki açıdan gerekli olan "sit alanları koruma İmar Planları"nın ilgili imar planlaması birimlerince gerçekleştirilmesi sağlanacak, sit alanları iyileştirme çalışmaları yürürlüğe sokulacak, etkin bir kentli bilgilendirilmesini hızla yaygınlaştıracak ek çalışmalar yapılacaktır.
- Tüm AB ve diğer gelişmiş ülke kentlerinde ön şart olan; Ulaşım Master Planı'nın gerçekleştirilmesinde ana hedef olarak kentin kültürel mirasının ve de mimari özelliklerinin esas alınması, lastik tekerlekli araçların kent merkezinden (Tarihi Yarımada, Galata ve diğer alanlardan) uzak tutulması sağlanacaktır.
- Acil olarak sit alanlarının koruma amaçlı imar planları hazırlanacak ve onaylanacaktır, çok başlı olan mevcut koruma uygulamaları, İBB'nin Planlama ve İmar birimi altında birleştirilip kurumu koruma eksenli olarak yeniden çağdaş bir vizyon ile yapılandırılacaktır. Buna ek olarak korumadaki bilimsel bilgi ve akademik birikim uygulamaya sağlıklı bir biçimde aktarılacak ve planlama bilinci toplumun geniş kesimlerine yaygınlaştırılacaktır.
- İstanbul için ayrıca kentin deniz ile ilişkisi ve deniz ulaşımı ön plana çıkartılarak İstanbul'un sahip olduğu kültürel ve tarihi mirasın korunması sağlanacaktır.
- Çağdaş kent planlaması ve bilimsel kültürel miras yönetiminde kentin tarihi alanlarında etkin bir yayalaştırma çalışması yapılacak, bunun için etkin bir peyzaj planlaması birimi geliştirilecek ve kaynak ayırımına gidilecektir.
- Tüm yerel yöneticilerin uluslararası anlaşmalara imza atmış olan ülkemizin taahhütlerini yerine getirmeye çalışacak, yeni ve bilimsel olmayan koruma ve restorasyon uygulamalarına son vereceklerdir.

Aşama 2- Sektörel ve Sektörler Arası Senaryo Çerçevesinin Kurgulanması

Bu aşamada sektör ve sektörler arası senaryo çerçeveleri kurgulanmış, her bir sektör ve alt kırılımları için gelecek 25 yıl için senaryolar belirlenmiş ve bu senaryoların ortaya çıkmasına etkide bulunan tetikleyicilerin neler olduğu, etkisi ve önem derecesi ortaya konulmuştur. Bu anlamda her bir sektör için ana ve alt senaryolar ve senaryoların oluşmasına etkide bulunan tetikleyiciler için Bileşen 2 raporunun okunması önerilmektedir.

Aşama 3- Ana Senaryoların Tanımlanması

Bu aşamada sektör ve sektörler arası senaryo çerçevelerinden hareketle 4 ayrı alternatif ana senaryo tanımlanmıştır.

Aşama 4- Sektörel ve Ana Senaryolara İlişkin Fırsat, Tehdit ve Önerilerin Belirlenmesi

Bu aşamada aşama 2 de belirlenen sektörel senaryolar ve aşama 3 de belirlenen ana senaryolar için fırsat, tehdit ve öneriler ortaya konulmuştur. Detaylı bilgi için Bileşen 4 raporunun okunması önerilmektedir. Özet bilgilenme için birinci ana senaryo üzerinden tanımlanmış fırsat, tehdit ve öneriler aşağıda sunulmuştur:

[Sektör Raporları için web sitemizden ilgili sektör raporunu tıklayınız.](#)